

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalované, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 5. 2013, čj. 6 Ca 265/2009 – 49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

- 1. Podáním ze dne 14. 9. 2009 se žalobce domáhal ochrany proti nečinnosti předsedy žalované, který nevydal rozhodnutí o žádosti žalobce o určení advokáta ze dne 30. 6. 2009.
- 2. Rozsudkem ze dne 2. 5. 2013, čj. 6 Ca 265/2009 – 49, Městský soud v Praze zamítl žalobu žalobce na ochranu proti nečinnosti žalované.

3. Městský soud připomněl, že podle § 81 odst. 1 s. ř. s. rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí. Bylo prokázáno, že žalovaná vydala žalobcem požadované rozhodnutí. Žalobci byl pro řízení o ústavní stížnosti určen advokát, a to opakovaně. Žaloba proto nebyla podána důvodně.

II.

4. Žalobce (stěžovatel) brojil proti rozsudku městského soudu kasační stížností. Vytkl městskému soudu zejména to, že rozsudek je protiústavní, protože byl vydán po několika letech, a svévolný, protože byl vydán až po podání návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu. Soud neprojednal žaloby v časové posloupnosti a opomenul žádost stěžovatele o nahlédnutí do spisu. Stěžovatel rovněž podotkl, že městský soud pochybil, pokud doručil napadený rozsudek po dvou měsících.

III.

5. Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

IV.

6. Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

7. Kasační stížnost není důvodná.

8. Nejvyšší správní soud předně připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudů svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, čj. 2 As 45/2012 – 11, všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro samotné vedení sporu (viz rozsudek ze dne 7. 6. 2012, čj. 2 As 82/2012 – 13).

9. V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí již více než 800 spisů, kde žalobce vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Jen od počátku roku 2013 do 9. 8. 2013 napadlo k Nejvyššímu správnímu soudu 233 věcí, v nichž žalobce vystupuje jako účastník řízení, přičemž k témuž datu jich bylo vyřízeno, resp. rozhodnuto 179 (42 řízení bylo zastaveno, 16 věcí bylo odmítnuto, 77 zamítnuto, pouze ve 2 případech zdejší soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení, zbývající věci byly vyřízeny jiným způsobem). Z evidence zdejšího soudu je dále patrné, že množství žalobcem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pro srovnání lze uvést, že v roce 2008 bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno „pouze“ 22 věcí, v nichž žalobce vystupoval jako účastník řízení, v roce 2010 to bylo 65 věcí a v roce 2012 již 312 věcí. Stěžovatel brojí převážně proti rozhodnutím městského soudu a Krajského soudu v Českých Budějovicích. Lze proto usuzovat, že tyto soudy jsou obdobně jako zdejší soud zahlceny desítkami až stovkami podání, stížností a žalob stěžovatele. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede na různých stupních správního soudnictví takové množství sporů, pochopitelně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Spory vedené stěžovatelem však vykazují znaky sériovosti a stereotypnosti, v jeho podáních se

neustále vyskytují obdobné či zcela identické argumenty, se kterými se soudy již opakovaně vypořádaly.

10. V posuzované věci vyplynuly ze spisu městského soudu následující skutečnosti. Podáním ze dne 14. 9. 2009 se žalobce domáhal ochrany proti nečinnosti předsedy žalované, který nevydal rozhodnutí o žádosti žalobce o určení advokáta ze dne 30. 6. 2009. Usnesením ze dne 16. 11. 2009 městský soud vyzval žalobce, aby zaplatil doplatek soudního poplatku za žalobu ve výši 999 Kč. Žalobce doplnil své podání ze dne 14. 9. 2009 podáním ze dne 1. 12. 2009, ve kterém uvedl, že žalovaný vydal dne 30. 9. 2009 rozhodnutí o určení advokáta, následně jej dvakrát zrušil a dne 14. 10. 2009 určil třetího advokáta. Žalobce navrhl, aby městský soud zrušil rozhodnutí předsedy žalované ze dne 30. 9. 2009, resp. 14. 10. 2009, čj. 2130/09. Žalobce dále požádal o osvobození od soudních poplatků. Dne 13. 7. 2010 městský soud zaslal žalobci k vyplnění potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. Žalobce doručil soudu vyplněné podání dne 11. 8. 2010. V podání ze dne 19. 10. 2011 žalobce podal návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu spočívajícího ve vyřízení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků. Usneseními ze dne 4. 11. 2011 městský soud vyhověl žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků, a vyzval žalobce k doplnění podání ze dne 1. 12. 2009. Podáním ze dne 22. 11. 2011 žalobce doplnil své podání ze dne 1. 12. 2009 a předložil soudu rozhodnutí předsedy žalované ze dne 30. 9. 2009, čj. 2130/09, a ze dne 14. 10. 2009, čj. 2355/09, a čj. 2130/09. Podáním ze dne 3. 4. 2013 žalobce podal návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu, který odůvodnil tím, že v prosinci 2011 předložil soudu listinné důkazy, soud však neučinil žádný tomu odpovídající úkon. Ve spisu městského soudu je dále na č. listu 25 založen pokyn kanceláři, podle kterého mají být žalobce a žalovaná předvoláni k jednání na 2. 5. 2013. Samotné předvolání k jednání ve spisu chybí, je však pravděpodobné, že bylo účastníkům řízení doručeno, protože ve spisu jsou založeny doručky označené jako „vz. 014 ú. j. 2/5“. Usnesením ze dne 10. 4. 2013 městský soud vyloučil žalobu proti rozhodnutí žalované čj. 2130/09 k samostatnému projednání a rozhodnutí. Podáním ze dne 19. 4. 2013 žalobce požádal o nahlédnutí do spisu městského soudu u Krajského soudu v Českých Budějovicích a podáním ze dne 25. 4. 2013 se domáhal odročení jednání nařízeného na 2. 5. 2013. Rovněž podotkl, že dosud nebylo vydáno rozhodnutí o žádosti o nahlédnutí do spisu. Přípisem ze dne 29. 4. 2013, čj. 6 Ca 265/2009 – 35, městský soud sdělil žalobci, že jednání nařízené na 2. 5. 2013 se tohoto dne bude konat. Dne 2. 5. 2013 proběhlo ve věci ústní jednání zakončené vyhlášením rozsudku čj. 6 Ca 265/2009 – 49 o zamítnutí žaloby. Usnesením ze dne 7. 5. 2013 městský soud vyloučil žalobu proti rozhodnutí žalované čj. 2355/09 k samostatnému projednání a rozhodnutí. Dne 24. 7. 2013 byl rozsudek čj. 6 Ca 265/2009 – 49 vypraven.

11. V popsaném postupu městského soudu se vyskytlo pochybení. Městský soud totiž neučinil žádný úkon ve vztahu k žádosti stěžovatele o nahlédnutí do spisu městského soudu u Krajského soudu v Českých Budějovicích. Městský soud se měl žádostí zabývat a informovat stěžovatele o jejím vyřízení. Podle § 45 odst. 1 s. ř. s. má účastník právo nahlížet do soudního spisu. Při samotném vyřizování žádosti o nahlédnutí do soudního spisu prostřednictvím dožádaného soudu je třeba postupovat podle instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001-Org., kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, ve znění pozdějších předpisů, publikované pod č. 1/2002 Sbírky instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti České republiky. Z § 191 této instrukce

vyplývá, že na odůvodněnou žádost lze se souhlasem předsedy senátu (samosoudce) zaslat spisy nebo jejich část k jinému soudu, aby tam do nich mohlo být nahlédnuto žadatelem. Městský soud tedy měl nejprve uvážit, zda je žádost stěžovatele o nahlédnutí do spisu odůvodněná, a učinit další kroky, tj. zejména informovat stěžovatele o způsobu vyřízení jeho žádosti.

12. Nejvyšší správní soud již shora připomněl, že městský soud obdobně jako zdejší soud nepochybně rozhoduje o desítkách až stovkách návrhů a žalob stěžovatele. I v takovém případě však musí dodržovat základní procesní pravidla soudního rozhodování a přiměřeně počtu a kvalitě návrhů se vypořádat s žádostmi, kterými stěžovatel uplatňuje svá procesní práva. Měl by tak učinit alespoň v odůvodnění konečného rozhodnutí ve věci, pokud shledá, že žádost či podání stěžovatele je pouze dalším z řady jeho projevů zneužívání práva.

13. Přestože městský soud pochybil, Nejvyšší správní soud neshledal, že by bylo na místě napadený rozsudek zrušit. Základní úvaha městského soudu, podle níž rozhodoval na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí (§ 81 odst. 1 s. ř. s.), žalovaná vydala žalobcem požadované rozhodnutí a žaloba proto nebyla důvodná, byla totiž správná. Navíc jak zdejší soud již opakovaně konstatoval, chování stěžovatele představuje ojedinělý extrémní případ zneužívání práva. Znaky zneužívání práva zdejší soud vymezil např. v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, čj. 1 Afs 107/2004 – 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, a proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastního právního řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 – 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, a v něm uvedená judikatura).

14. V této souvislosti lze rovněž poukázat na rozsudek ze dne 30. 12. 2010, čj. 4 As 38/2010 – 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování občanského sdružení, založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

15. Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že toto zneužití bylo patrné i v řízení před městským soudem.

16. Závěrem Nejvyšší správní soud dodává, že v souladu se zásadou hospodárnosti řízení nepřistoupil k provedení standardních procesních úkonů, tj. nevyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti a k předložení plné moci udělené jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti. Zdejšímu soudu je totiž z úřední činnosti známo (srov. např. věci vedené pod sp. zn. 8 As 71/2012 či sp. zn. 8 As 79/2012), že shora uvedené výzvy obvykle neplní svůj účel a nevedou k řádné procesní přípravě řízení. Tyto výzvy naopak rozehrávají písemný „ping pong“ mezi stěžovatelem a zdejším soudem, který prodlužuje řízení o kasační stížnosti o několik týdnů až měsíců. Stěžovatel zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti a následně o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi, resp. o povolení splátek soudního poplatku. Nejvyšší správní soud však tyto žádosti zamítne z důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčnímu přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 13, a ze dne 4. 10. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 22, která byla stěžovateli doručena a jejich obsah je mu proto znám). Výsledkem řízení pak obvykle bývá jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku (srov. též výše uvedenou statistiku o počtu zastavených řízení).

17. Nejvyšší správní soud nepochyboval, že tento bezúčelný a zcela neefektivní postup by se opakoval i v posuzované věci.

18. Obdobný postup volí v případě opakujících se zjevně nedůvodných podání stěžovatele také Ústavní soud. Ve vztahu k povinnému zastoupení stěžovatele v řízení o ústavní stížnosti vyslovil, že poučení o této povinnosti není nutno stěžovateli zasílat vždy v každém individuálním řízení, jestliže se tak stalo v identických případech předchozích. Pokud lze vycházet ze spolehlivého předpokladu, že dříve poskytnuté informace byly objektivně způsobilé stěžovatele zpravit o zásadě povinného zastoupení v řízení před Ústavním soudem, setrvání na požadavku vždy nového a totožného poučování by se jevilo jako formalistické a neefektivní (viz usnesení ze dne 22. 11. 2012, sp. zn. II. ÚS 4256/12, nebo výše zmíněné usnesení sp. zn. I. ÚS 1632/13, obdobně srov. usnesení ze dne 14. 11. 2012, sp. zn. III. ÚS 4255/12, ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. II. ÚS 3748/14, nebo ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. III. ÚS 3747/14). Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že uvedené závěry lze vztáhnout i na poučování o povinnosti být zastoupen advokátem a povinnosti zaplatit soudní poplatek v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatel byl zdejším soudem poučen o těchto povinnostech nescetněkrát, jejich existence si proto musí být nepochybně vědom.

19. Závěrem je třeba dodat, že podáním ze dne 21. 8. 2013 stěžovatel požádal o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Rozhodoval-li by soud o této žádosti stěžovatele věcně, shora podané odůvodnění naznačuje její zřejmou nedůvodnost. Zároveň si nelze představit, že by existence zastoupení čehokoliv změnila na posouzení této kasační stížnosti.

20. Nad rámec nutného odůvodnění lze dodat, že Nejvyšší správní soud nepřehlédl délku řízení před městským soudem. Neshledal však, že by měla jakýkoliv vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé.

21. Nejvyšší správní soud neshledal napadený rozsudek nezákonným, proto kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

22. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí podle obsahu spisu žádné náklady nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. srpna 2013

JUDr. Jan Passer
předseda senátu